

KONVENCIJA O STATUSU IZBJEGLICA

Usvojena 28. jula 1951 na Konferenciji opunomoćenika Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica i raseljenih osoba sazvanoj Rezolucijom 429 (V) od 14. decembra 1950.

STUPANJE NA SNAGU: 22. april 1954. u skladu sa članom 43

PREAMBULA

Države potpisnice,

Smatrajući da s Povelja Ujedinjenih naroda i Univerzalna deklaracija o pravima čovjeka, koju je 10. decembra 1948. godine odobrila Generalna skupština, potvrdile princip da ljudska bića, bez razlike, treba da uživaju prava čovjeka i osnovne slobode,

Smatrajući da je Organizacija ujedinjenih naroda više puta pokazala brižno staranje o izbjeglicama i da je nastojala da ovim obezbijedi najšire moguće uživanje prava čovjeka i osnovnih sloboda,

Smatrajući da je poželjno da se raniji međunarodni sporazumi o statusu izbjeglica revidiraju i kodifikuju i da se putem novog sporazuma, proširi primjena tih instrumenata i zaštita koju oni predstavljaju za izbjeglice,

Smatrajući da iz davanja prava na azil mogu proisteći izuzetno teške obaveze za neke zemlje i da zadovoljavajuće rješenje problema čiju je međunarodnu važnost i karakter priznala Organizacija ujedinjenih naroda ne bi moglo, pod tom pretpostavkom, da se postigne bez međunarodne solidarnosti,

Izražavajući želju da sve države, koje priznaju socijalni i humanitarni karakter problema izbjeglica, učine što je u njihovoj moći da bi se izbjeglo da taj problem postane razlog zategnutosti među državama,

Uzimajući na znanje da Visoki komesar Ujedinjenih naroda za izbjeglice ima za zadatak da se stara o primjeni međunarodnih konvencija koje obezbjeđuju zaštitu izbjeglica i uviđajući da će stvarna koordinacija mjera preduzetih za rješenje tog problema zavisiti od saradnje država sa Visokim komesarom,

Sporazumjele su se o sljedećem:

GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Član 1. - Definicija izraza “izbjeglica «

A. U svrhe ove konvencije, izraz “izbjeglica «će se primjenjivati na svako lice:

(1). Koje se smatralo kao izbjeglo lice shodno aranžmanima od 12. maja 1926. i 30. juna 1928. godine, ili shodno Konvencijama od 28. oktobra 1933. i od 10. februara 1938. godine i Protokolu od 14. septembra 1939. godine, ili pak shodno Ustavu Međunarodne organizacije za izbjeglice.

Odluke o neizbornosti koje je donijela Međunarodna organizacija za izbjeglice za vrijeme njenog mandata ne sprečavaju da se svojstvo izbjeglice priznaje licima koja ispunjavanju uslove predviđene u paragrafu 2. ovog odjeljka;

(2). Koje se, uslijed događaja nastalih prije 1. januara 1951. godine radi opravdanog straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti nekoj društvenoj grupi ili svojih političkih mišljenja, nađe izvan zemlje čije državljanstvo ima i koje ne može ili, zbog tog straha, neće da traži zaštitu te zemlje; ili koje, ako nema državljanstvo a nalazi se izvan zemlje u kojoj je imalo svoje stalno mjesto boravka, uslijed takvih događaja, ne može ili, zbog straha, ne želi da se u nju vrati.

U slučaju kada se radi o licu koje ima više od jednog državljanstva izraz “zemlje čije državljanstvo ono ima «odnosi se na svaku zemlju čije državljanstvo to lice ima. Neće se smatrati da je lišeno zaštite zemlje, čije državljanstvo ono ima, svako lice koje bez valjanog razloga osnovanog na opravdanom strahu, nije dobilo zaštitu jedne od zemalja čije državljanstvo ono ima.

B. (1). U svrhe ove Konvencije, riječi “događaji nastali prije 1. januara 1951. godine” koje se nalaze u članu 1, odjeljak A, mogu se razumjeti kao (a) “događaji nastali prije 1. januara 1951. godine u Evropi”; ili (b) “događaji nastali prije 1. januara 1951. godine u Evropi ili drugdje”; i svaka država će, prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, dati izjavu kojom će precizirati značenje koji daje tom izrazu u pogledu obaveza koje preuzima na sebe na osnovu ove Konvencije.

(2). Svaka država ugovornica koja je usvojila obrazac (a) može u svako doba proširiti svoje obaveze usvajajući alternativu (b) notifikacijom upućenom Generalnom Sekretaru Ujedinjenih naroda.

C. Ova konvencija će, u dolje navedenim slučajevima, prestati da se primjenjuje na svako lice na koje se odnose odredbe gornjeg odjeljka A:

(1) Ako ono dobrovoljno ponovo koristi zaštitu zemlje čije državljanstvo ima; ili

(2) Ako je, pošto je izgubilo državljanstvo te zemlje, ono ponovo dobrovoljno primilo; ili

(3) Ako je steklo novo državljanstvo i uživa zaštitu zemlje čije je državljanstvo steklo; ili

(4) Ako se dobrovoljno vratilo da bi se nastanilo u zemlji koju je napustilo ili izvan koje je živjelo iz straha da će biti progonjeno; ili

(5) Ako, pošto su okolnosti usljed kojih je ono bilo priznato za izbjeglicu prestale da postoje, ono ne može da i dalje odbija koristiti zaštitu zemlje čiji je državljanin.

Podrazumijevajući, međutim, da se odredbe ovog stava neće primjenjivati na svakog izbjeglicu o kome je riječ u stavu 1. odjeljka A ovog člana koji može, radi odbijanja traženja zaštite zemlje čiji je državljanin, navesti kategorične razloge o ranijim progonima;

(6) Kada se radi o licu koje nema državljanstvo, ako je, pošto su okolnosti uslijed kojih je ono bilo priznato za izbjeglicu prestale da postoje, ono u stanju da se vrati u zemlju u kojoj je imalo uobičajno mjesto boravka.

Podrazumijevajući, međutim, da se odredbe ovoga stava neće primjenjivati na izbjeglicu o kome je riječ u stavu 1. odjeljka A ovog člana koji može, da bi odbio da se vrati u zemlju u kojoj je imao uobičajeno mjesto boravka, da navede kategorične razloge u ranijim progonima.

D. Ova konvencija se neće primjenjivati na lica koja sada uživaju zaštitu ili pomoć nekog organa ili agencije Ujedinjenih naroda osim Visokog komesara Ujedinjenih naroda za izbjeglice.

Kada ta zaštita ili pomoć prestane iz bilo kojeg razloga, a da sudbina tih lica nije definitivno riješeno, shodno rezolucijama koje je usvojila Generalna skupština Ujedinjenih naroda, ta lica će ipso facto moći da se koriste režimom ove Konvencije.

E. Ova konvencija se neće primjenjivati na lica za koje nadležne vlasti zemlje u kojoj je to lice izabralo svoje mjesto boravka smatraju da ima prava i dužnosti vezane za posjedovanje državljanstva te zemlje. F. Odredbe ove konvencije neće se primjenjivati na lica za koja postoje ozbiljni razlozi da se misli:

(a) da su počinila zločin protiv mira, ratni zločin ili zločin protiv čovječnosti, u smislu definiranom međunarodnim instrumentima koji su napravljeni radi predviđanja odredbe o tim zločinima;

(b) da su počinila težak zločin prema međunarodnom pravu izvan zemlje koja ih je prihvatila prije nego što su u nju primljeni kao izbjeglice;

(c) da su kriva za postupke koji su u suprotnosti sa ciljevima i načelima Ujedinjenih naroda.

Član 2. - Opće obaveze

Svaki izbjeglica ima prema zemlji u kojoj se nalazi dužnosti koje naročito sadrže obavezu da se povinuje zakonima i propisima kao i mjerama za održavanje javnog reda.

Član 3. - Nediskriminacija

Države ugovornice će primjenjivati odredbe ove Konvencije na izbjeglice bez diskriminacije u pogledu rase, vjere ili zemlje porijekla.

Član 4. - Vjera

Države ugovornice primjenjivati će prema izbjeglicama na svojoj teritoriji postupak koji će biti bar isto tako povoljan kao i postupak koji primjenjuju prema svojim državljanima u pogledu slobode vjeroispovijesti i u pogledu slobode vjerskog vaspitivanja njihove djece.

Član 5. - Prava data nezavisno od ove konvencije

Nijedna odredba iz ove Konvencije ne dira u druga prava i prednosti data izbjeglicama nezavisno od ove Konvencije.

Član 6. - Izraz “pod istim okolnostima «

U smislu ove Konvencije, izraz “pod istim okolnostima «podrazumijeva da svi uslovi (a posebno oni koji se odnose na trajanje i na uslove boravka ili prebivanja) koje zainteresirano lice treba da ispuni da bi moglo da uživa pravo o kome je riječ, treba da se ispune, osim uslova koje zbog njihove prirode, izbjeglica ne može da ispunjava.

Član 7. - Oslobođanje od reciprociteta

1. Pod rezervom povoljnijih odredaba predviđenih ovom konvencijom, svaka država ugovornica će prema izbjeglicama primjenjivati režim koji primjenjuje na strance uopće.

2. Poslije boravka od tri godine, sve izbjeglice na teritoriji država ugovornica uživati će izuzeće od zakonodavnog reciprociteta.

3. Svaka država ugovornica nastaviti će izbjeglicama davati prava i prednosti na koje su oni mogli pretendovati, u nedostatku reciprociteta, na dan stupanja na snagu ove Konvencije za pomenutu državu.

4. Države ugovornice će s blagonaklonošću predvidjeti mogućnost da izbjeglicama daju, u nedostatku reciprociteta, prava i prednosti osim onih na koje pretenduju na osnovu stavova 2. i 3, kao i mogućnost da izbjeglice koje ne ispunjavaju uslove o kojima je riječ u stavovima 2. i 3. mogu uživati oslobođenje od reciprociteta.

5. Odredbe gornjih stavova 2. i 3. primjenjuju se isto tako na prava i prednosti o kojima je riječ u članovima 13, 18, 19, 21 i 22 ove konvencije, kao i na prava i prednosti koji nisu njome predviđeni.

Član 8. - Izuzeće od izuzetnih mjera

Kada se radi o izuzetnim mjerama koje mogu biti preduzete protiv ličnosti, dobara ili interesa državljana neke određene države, države ugovornice neće primjenjivati te mjere na izbjeglicu koji je formalno porijeklom iz te države jedino zbog njegovog državljanstva. Države ugovornice koje, zbog svog zakonodavstva, ne mogu primjeniti opće načelo utvrđeno u ovom članu, odobrit će u odgovarajućim slučajevima oslobođenja u korist takvih izbjeglica.

Član 9. - Privremene mjere

Niti jedna od odredaba iz ove Konvencije neće spriječiti neku državu ugovornicu da, za vrijeme rata ili u drugim teškim i izuzetnim okolnostima, preduzme privremeno prema nekom određenom licu mjere koje ta državava smatra neophodnim za državnu sigurnost, u očekivanju da pomenuta država ugovornica ustanovi da je to lice zaista izbjeglica i da je primjena pomenutih mjera prema njemu potrebna u interesu njene državne sigurnosti.

Član 10. - Stalnost boravka

1. Ako je izbjeglica bio deportiran tokom Drugog svjetskog rata i transportiran na teritoriju jedne od država ugovornica i u njoj boravi, trajanje tog prinudnog boravka računat će se kao redovno prebivanje na toj teritoriji. 2. Ako je neki izbjeglica bio deportiran sa teritorije jedne države ugovornice

tokom Drugog svjetskog rata i u koji je prije datuma stupanja na snagu ove Konvencije se tamo vratio da bi se nastanio, vremenski period njegovog nastanjivanja prije i poslije takvog prinudnog raseljenja će se smatrati, radi bilo koje potrebe (evidencije) neprekidnog boravka, kao jedan jedini i neprekidan vremenski razmak.

Član 11. - Pomorci izbjeglice

U slučaju kada se radi o izbjeglicama redovno zaposlenim u službi posade na nekom brodu koji plovi pod zastavom jedne od država ugovornica, ta će država s blagonaklonošću proučiti mogućnosti da pomenutim izbjeglicama odobri nastanjivanje na njenoj teritoriji i izdavanje putne isprave ili da ih privremeno primi na svoju teritoriju, naročito da bi olakšala njihovo nastanjivanje u nekoj drugoj zemlji.

GLAVA II PRAVNI POLOŽAJ

Član 12. - Lični status

1. Lični status svakog izbjeglice regulisat će zakonom zemlje njegovog domicila ili ako domicila nema, zakonom zemlje njegovog mjesta prebivanja.

2. Svaka država ugovornica poštivat će prava koja je izbjeglica ranije stekao i koja proističu iz ličnog statusa, a posebno ona koja nastaju iz braka, pod rezervom, ako je potrebno, ispunjenja formalnosti predviđenih zakonom pomenute države, s tim što pravo o kome se radi treba da bude od onih prava koja bi bila priznata zakonom pomenute države da zainteresirano lice nije postalo izbjeglica.

Član 13. - Pokretna i nepokretna imovina

Države ugovornice će prema svakoj izbjeglici primjenjivati što je moguće povoljniji postupak, a na svaki način postupak koji neće biti manje povoljan od onoga koji je primijenjen, pod istim okolnostima, na strance uopće u pogledu sticanja pokretne i nepokretne imovine i drugih prava koja se na to odnose, iznamljivanja i drugih ugovora koji se odnose na pokretnu i nepokretnu imovinu.

Član 14. - Intelektualna i industrijska svojina

U pogledu zaštite industrijske svojine, kao što su izumi, projekata modela, tvirničkih oznaka, komercijalnih imena i u pogledu zaštite književnih, umjetničkih i naučnih radova, svaki izbjeglica uživat će u zemlji gdje ima svoje

uobičajeno mjesto boravka zaštitu koja se daje i državljanima pomenute zemlje. Na teritoriji ma koje druge države ugovornice oni će uživati zaštitu koja se na pomenutoj teritoriji daje državljanima zemlje u kojoj izbjeglica ima svoje uobičajeno mjesto boravka.

Član 15. - Prava udruživanja

Države ugovornice primjenjivati će prema izbjeglicama koje borave redovno na njihovoj teritoriji, u pogledu udruženja koja nemaju politički cilj i koja nisu lukrativna i u pogledu strukovnih sindikata, najpovoljniji postupak koji se pod istim okolnostima primjenjuje prema državljanima neke strane zemlje.

Član 16. - Pravo pojavljivanja pred sudom

1. Svaki izbjeglica će imati, na teritoriji država ugovornica, slobodan i lak pristup sudovima.

2. U državi ugovornici gdje ima svoje uobičajeno mjesto boravka, svaki izbjeglica uživat će isti postupak kao i državljanin u pogledu pristupa sudovima, uključujući sudsku pomoć i oslobođenje od cautio judicatum solvi.

3. U državama ugovornicama van one u kojoj ima svoje uobičajeno mjesto boravka, i u pogledu pitanja o kojima je riječ u stavu 2, svaki izbjeglica uživat će isti postupak kao i državljanin zemlje u kojoj on ima svoje uobičajeno mjesto boravka.

GLAVA III LUKRATIVNA ZAPOSLENJA

Član 17. - Plaćene profesije

1. Države ugovornice primjenjivati će prema svakoj izbjeglici koja redovno boravi na njihovoj teritoriji najpovoljniji postupak koji se, pod istim okolnostima, primjenjuje na državljane neke strane zemlje u pogledu vršenja neke plaćene profesionalne dužnosti. 2. U svakom slučaju, mjere ograničenja nametnute strancima ili u vezi sa zapošljavanjima stranaca radi zaštite domaćeg tržišta rada neće se primjenjivati na izbjeglice koje su od zainteresirane države ugovornice toga već bili oslobođeni na dan stupanja na snagu ove konvencije ili na izbjeglice koji ispunjavaju jedan od sljedećih uslova:

(a) ako su tri godine boravili u zemlji;

(b) ako imaju za bračnog druga lice koje ima državljanstvo zemlje boravka. Izbjeglica ne može zahtijevati pravo korištenja ovom odredbom u slučaju da napusti svog bračnog druga;

(c) ako ima jedno ili više djece koja imaju državljanstvo zemlje boravka.

3. Države ugovornice će razmotriti sa blagonaklonošću usvajanja mjera koje imaju za cilj da prava svih izbjeglica u pogledu vršenja plaćenih profesionalnih profesija izjednače sa pravima njihovih državljana i to naročito za izbjeglice koji su išli na njihovu teritoriju shodno primjeni programa regrutiranja radne snage ili planu useljavanja.

Član 18. - Neplaćene profesije

Države ugovornice primjenjivat će prema izbjeglicama koje se redovno nalaze na njihovoj teritoriji što je moguće povoljniji postupak, a u svakom slučaju postupak koji nije manje povoljan od onoga koji pod istim okolnostima primjenjuje na strance uopće u pogledu vršenja neke neplaćene profesije u poljoprivredi, industriji, zanatstvu i trgovini i stvaranja komercijalnih i industrijskih društava.

Član 19. - Slobodne profesije

Svaka država ugovornica primjenjivati će prema izbjeglicama koje redovno borave na njenoj teritoriji, a koji imaju diplome priznate od nadležnih vlasti pomenute države i žele vršiti neku slobodnu profesiju, što je moguće povoljniji postupak a u svakom slučaju postupak koji nije manje povoljan od onoga koji se, pod istim uvjetima, primjenjuju prema strancima uopće.

GLAVA IV BLAGOSTANJE

Član 20. - Racioniranje

U slučaju kada postoji sistem racioniranja kome je podvrgnuto cjelokupno stanovništvo i kojim se reguliše opća raspodjela proizvoda kojih nema dovoljno, prema izbjeglicama će se postupati kao prema domaćim državljanima.

Član 21. - Stanovanje

Što se tiče stanovanja, države ugovornice će, ukoliko to pitanje pada pod zakone i propise ili podliježe kontroli javnih vlasti, primjenjivati prema izbjeglicama koji redovno borave na njihovoj teritoriji što je moguće povoljniji

postupak; taj postupak u svakom slučaju ne može biti manje povoljan od onoga koji se, pod istim okolnostima primjenjuje na strance uopće.

Član 22. - Opće obrazovanje

1. Države ugovornice će u pogledu osnovne nastave primjenjivati prema izbjeglicama isti postupak kao i prema svojim državljanima.

2. Države ugovornice primjenjivati će prema izbjeglicama što je moguće povoljniji postupak, a u svakom slučaju postupak koji nije manje povoljan od onoga koji se pod istim okolnostima primjenjuje prema strancima uopće u pogledu drugih kategorija nastave osim osnovne, a naročito u pogledu pristupa na studije, priznavanje svjedočanstava o studijama, diploma i univerzitetskih uvjerenja izdatih u inostranstvu, plaćanja dažbina i taksa i dodjeljivanja stipendija za studije.

Član 23. - Javna pomoć

U pogledu pomoći i javne potpore države ugovornice će primjenjivati prema izbjeglicama koji redovno borave na njihovoj teritoriji isti postupak kao i prema svojim državljanima.

Član 24. - Radno zakonodavstvo i socijalno osiguranje

(a) 1. Države ugovornice primjenjivati će na izbjeglice koje redovno borave na njihovoj teritoriji isti postupak kao i prema svojim državljanima u sljedećem pogledu: ukoliko su ta pitanja regulirana zakonodavstvom ili zavise od administrativnih vlasti: plaće, uključujući i porodične dodatke ako ti dodaci čine dio plaće, trajanje rada, prekovremene sate, plaćeni godišnji odmor, ograničenja u pogledu rada kod kuće, minimalne godine starosti za zapošljavanje, učenja u privredi i stručno obrazovanje žena i omladine i uživanje prednosti koje su date kolektivnim konvencijama;

(b) socijalnog osiguranja (zakonske odredbe o nesrećama na poslu, o profesionalnim bolestima, porođaju, bolesti, invalidnosti, starosti i smrti, o nezaposlenosti, porodičnim obavezama kao i o svakom drugom riziku koji je, shodno nacionalnom zakonodavstvu, reguliran stepenom socijalnog osiguranja), pod rezervom:

(i) odgovarajućih aranžmana o održavanju stečenih prava i prava koja su u toku sticanja;

(ii) posebnih odredaba propisanih nacionalnim zakonodavstvom zemlje boravka koje se odnose na davanje ili djelove davanja koji se plaćaju isključivo iz javnih fondova, kao i na dodatke koji se daju licima koja ne ispunjavaju

uslove u pogledu plaćanja doprinosa koji se zahtijevaju za davanje redovne penzije.

2. Prava na davanje nastala smrću izbjeglice koja je nastupila zbog nesreće na poslu ili profesionalne bolesti neće biti ograničena činjenicom da korisnik prava prebiva izvan teritorije države ugovornice.

3. Države ugovornice će proširiti na izbjeglice pravo korišćenja sporazumima koje su zaključila ili zaključće među sobom u pogledu održavanja prava stečenih ili koja su u toku sticanja u pogledu socijalnog osiguranja, ukoliko izbjeglice ispunjavaju uslove predviđene za državljane zemalje potpisnica sporazuma o kojima je riječ.

4. Države ugovornice će ispitati sa blagonaklonošću mogućnosti proširenja na izbjeglice, u najvećoj mogućoj mjeri, prava na koristi koje nastaju iz sličnih sporazuma koji su ili će biti na snazi između tih država ugovornica i država koje nisu ugovornice.

GLAVA V. ADMINISTRATIVNE MJERE

Član 25. - Administrativna pomoć

1. Ako bi vršenje prava od strane nekog izbjeglice obično zahtijevalo pomoć stranih vlasti kojima se on ne može obratiti, države ugovornice na čijoj teritoriji on boravi nastojat će da mu tu pomoć pruže bilo putem njihove vlasti bilo putem neke međunarodne vlasti.

2. Vlast ili vlasti o kojima je riječ u stavu 1. izdat će ili učiniti da se pod njihovom kontrolom, izdaju izbjeglicama isprave ili uvjerenja koje bi strancima redovno izdale njihove nacionalne vlasti ili njihovim posredstvom.

3. Tako izdate isprave ili uvjerenja zamijenit će službena akta koja strancima izdaju njihove nacionalne vlasti ili njihovim posredstvom i bit će vjerodostojne dok se ne dokaže suprotno.

4. Pod rezervom izuzetaka koji bi mogli biti prihvaćeni u korist starosjedioaca, usluge pomenute u ovom članu mogu biti plaćene; ali to plaćanje će biti umjereno i u skladu sa ubiranjima od domaćih državljana za slične usluge.

5. Odredbe ovog člana ničim se ne protive članovima 27 i 28.

Član 26. - Sloboda kretanja

Svaka država ugovornica će dati izbjeglicama koji se redovno nalaze na njenoj teritoriji pravo da ovdje izaberu mjesto svog boravka i da se slobodno kreću pod uslovima ustaljenim propisima koji se pod istim okolnostima primjenjuju na strance uopće.

Član 27. - Isprave o identitetu

Države ugovornice izdati će isprave o identitetu svakoj izbjeglici koji se nalazi na njihovoj teritoriji i koji ne posjeduje valjanu putnu ispravu.

Član 28. - Putne isprave

1. Države ugovornice izdavati će izbjeglicama koji redovno borave na njihovoj teritoriji putne isprave koje im omogućuju da putuju van te teritorije osim ako se tome ne protive imperativni razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog poretka; odredbe Priloga A uz ovu Konvenciju primjenjivat će se na te isprave. Države ugovornice mogu izdati takvu putnu ispravu svakom drugom izbjeglici na njihovoj teritoriji; one će pokloniti naročitu pažnju slučajevima kada se radi o izbjeglicama koji se nalaze na njihovoj teritoriji a koji nisu u stanju, da dobiju ispravu za put iz zemlje svog redovnog boravka. 2. Države ugovornice priznati će putne isprave koje su shodno ranijim međunarodnim sporazumima izdale Strane potpisnice tih sporazuma i tretirat će ih kao da su izdate izbjeglicama na osnovu ovog člana.

Član 29. - Fiskalne obaveze

1. Države ugovornice neće podvrgavati izbjeglice dažbinama, taksama, porezima, ma kako se one nazivale, drugim ili većim od onih koje se ili koje će se ubirati od domaćih državljana u sličnim situacijama.

2. Ništa iz prethodnog paragrafa neće se protiviti primjeni na izbjeglice u smislu zakona i odredbi o taksama za izdavanje strancima administrativnih dokumenata, uključujući i lična dokumenta.

Član 30. - Transfer imovine

1. Svaka država ugovornice odobrit će izbjeglicama, shodno zakonima i propisima njihove zemlje, da imovinu koju su unijeli na njenu teritoriju prenesu na teritoriju druge zemlje gdje su oni primljeni radi novog nastanjenja.

2. Svaka država ugovornica obratit će blagonaklonu pažnju molbama koje podnesu izbjeglice koji žele dobiti ovlaštenja za transfer svake druge imovine potrebne za njihovo novo nastanjenje u nekoj drugoj zemlji gdje su primljeni.

Član 31. - Izbjeglice koje bespravno borave u zemlji prijema

1. Države ugovornice neće primjenjivati kaznene sankcije, zbog njihovog bespravnog ulaska ili boravka, na izbjeglice koje, dolazeći direktno sa teritorije gdje su njihov život ili sloboda bili u opasnosti u smislu predviđenom članom 1, ulaze ili se nalaze na teritoriji bez ovlašćenja, pod rezervom da se odmah prijave vlastima i izlože im razloge, priznate kao valjane, svog bespravnog ulaska ili prisustva.

2. Države ugovornice neće primjenjivati, u pogledu putovanja tih izbjeglica, druga ograničenja sem onih koja su potrebna; ta ograničenja će se primjenjivati samo dok se u zemlji prijema ne reguliše status tih izbjeglica ili dok oni ne uspiju da budu primljeni u neku drugu zemlju. Radi ovog zadnjeg prijema, države ugovornice davat će tim izbjeglicama razuman rok kao i sve potrebne olakšice.

Član 32. - Protjerivanje

1. Države ugovornice će protjerati izbjeglicu koji se redovnim putem nalazi na njihovoj teritoriji samo ako postoje razlozi nacionalne sigurnosti ili javnog reda.

2. Protjerivanje tog izbjeglice vršit će se samo u izvršenju odluke donijete shodno postupku predviđenim zakonom. Izbjeglici treba da bude dozvoljeno, osim ako se tome ne protive imperativni razlozi nacionalne bezbjednosti, da podnese dokaze radi svog opravdanja, da podnese žalbu i da u tu svrhu odredi sebi zastupnika pred nadležnom vlašću ili pred jednim ili više lica koje specijalno odredi nadležna vlast.

3. Države ugovornice dati će takvom izbjeglici razuman rok da bi mu omogućili da traži da ga redovnim putem primi neka druga zemlja. Države ugovornice mogu, u tom roku, primijeniti mjere unutrašnjeg karaktera koje smatraju potrebnim.

Član 33. - Zabrana protjerivanja i odbijanja ("refoulement")

1. Niti jedna država ugovornica neće protjerati ili vratiti silom ("refouler"), na ma koji način to bilo izbjeglicu, na granice teritorije gdje bi njegov život ili sloboda bili ugroženi zbog njegove rase, vjere, državljanstva, pripadnosti nekoj socijalnoj grupi ili njegovih političkih mišljenja.

2. Na pravo korišćenja ovom odredbom ne može se pak pozvati izbjeglica kojeg iz ozbiljnih razloga treba smatrati opasnim za sigurnost zemlje gdje se nalazi ili koji, pošto je protiv njega donesena konačna odluka zbog zločina ili

naročito teškog krivičnog djela i predstavlja opasnost za zajednicu pomenute zemlje.

Član 34. - Naturalizacija

Države ugovornice omogućit će, u najvećoj mogućoj mjeri, asimilaciju i naturalizaciju izbjeglica. One će naročito nastojati da ubrzaju postupak naturalizacije i da smanje, u najvećoj mogućoj mjeri, takse i troškove tog postupka.

GLAVA VI IZVRŠENE i PRELAZNE ODREDBE

Član 35. - Saradnja nacionalnih vlasti sa Ujedinjenim narodima

1. Države ugovornice obavezuju se da će saradivati sa Visokim komesarom Ujedinjenih naroda za izbjeglice ili svakom drugom ustanovom Ujedinjenih naroda koje bi ga zamijenila, u vršenju njegovih dužnosti i posebno da bi mu olakšale njegov zadatak nadzora nad primjenom odredaba ove Konvencije. 2. Da bi omogućile Visokom komesaru ili drugoj ustanovi Ujedinjenih naroda koja bi ga zamijenila da podnesu izvještaje nadležnim organima Ujedinjenih naroda, države ugovornice se obavezuju da im dostave u odgovarajućoj formi tražena obavještenja i statističke podatke koji se odnose na:

(a) status izbjeglica,

(b) provođenje ove Konvencije u djelo i

(c) zakone, propise i uredbe koje su ili će stupiti na snagu u pogledu izbjeglica.

Član 36. - Obavještenja o nacionalnim zakonima i propisima

Države ugovornice dostavljati će Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda tekstove zakona i propisa koje bi mogli donijeti radi osiguranja primjene ove Konvencije.

Član 37. - Odnos prema ranijim konvencijama

Ne dirajući u odredbe stava 2. člana 28, ova konvencija zamjenjuje, između Strana potpisnica Konvencije, sporazume od 5. jula 1922, 31. maja 1924, 12. maja 1926, 30 juna 1928. i 30. jula 1935. godine, kao i Konvencijee

od 28. oktobra 1933, 10. februara 1938, Protokol od 14. septembra 1939. i Sporazum od 15. oktobra 1946. godine. GLAVA VII

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 38. - Rješavanje sporova

Svaki spor između strana potpisnica ove konvencije u pogledu njenog tumačenja ili njene primjene, koji ne bude riješen drugim sredstvima, podnijet će se Međunarodnom sudu pravde na zahtjev jedne od strana u sporu.

Član 39. - Potpisivanje, ratifikacija i pristupanje

1. Ova Konvencija će biti otvorena za potpisivanje u Ženevi 28. jula 1951. godine i poslije toga datuma, deponirana kod Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda. Ona će biti otvorena za potpisivanje u Evropskom uredu Ujedinjenih naroda od 28. jula do 31. augusta 1951. godine, zatim će ponovo biti otvorena za potpisivanje u sjedištu Ujedinjenih naroda, od 17. septembra 1951. do 31. decembra 1952. godine.

2. Ova Konvencija biti će otvorena za potpisivanje od strane svih država članica Ujedinjenih naroda kao i svake države nečlanice pozvane na Konferenciju opunomoćenika o statusu izbjeglica i osoba bez državljanstva, ili svake države kojoj Generalna skupština bude uputila poziv da je potpiše. Ona će biti ratificirana, a ratifikacioni instrumenti biti će deponirani kod Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

3. Države o kojima je riječ u stavu 2. ovog člana mogu pristupiti ovoj konvenciji počev od 28. jula 1951. godine. Pristupanje će se vršiti deponiranjem instrumenata o pristupanju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

Član 40. - Odredbe o teritorijalnoj primjeni

1. Svaka država će moći, prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, izjaviti da će se ova Konvencija proširiti na sve teritorije koje ona zastupa na međunarodnom polju, ili na jednu ili više njih. Takva izjava postat će od dana stupanja na snagu Konvencije prema toj državi.

2. U svako doba kasnije to proširenje vršiti će se notifikacijom upućenom Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda i postat će pravosnažno počev od devedesetog dana pošto Generalni sekretar Ujedinjenih naroda bude primio

notifikaciju ili na dan stupanja konvencije na snagu u pogledu pomenute države ako je ovaj datum kasniji.

3. Što se tiče teritorija na koje se ova konvencija neće primjenjivati na dan potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, svaka zainteresirana država ispitati će mogućnost da što je moguće prije preduzme sve potrebne mjere radi primjene ove konvencije na pomenute teritorije pod uvjetom, ako je to potrebno, da za to daju saglasnost, vlade tih teritorija koja je potrebna iz ustavnih razloga.

Član 41. - Klauzula o federacijama

U slučaju kada se radi o federativnoj ili neunitarnoj državi, primjenjivat će se dole navedene odredbe:

(a) što se tiče članova ove konvencije čije provođenje u djelo spada u nadležnost zakonodavne djelatnosti savezne zakonodavne vlasti, obaveze savezne vlade bit će, u tom okviru, iste kao i obaveze strana koje nisu federativne države;

(b) što se tiče članova ove konvencije čija primjena spada u nadležnost zakonodavne djelatnosti svake od država, oblasti ili kantona koji je sačinjavaju a koji, na osnovu ustavnog sistema federacije, nisu obavezni da donose zakonodavne mjere, savezna vlada će, što je moguće prije, i uz svoje povoljno mišljenje, obavijestiti nadležne vlasti država, oblasti ili kantona o pomenutim članovima;

(c) federativna država potpisnica ove konvencije podnijet će na traženje svake druge države ugovornice koje joj bude dostavljeno preko Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda, izjavu o zakonskim propisima i praksi koji su na snazi u federaciji i jedinicama koje je sačinjavaju u pogledu ove ili one odredbe konvencije, i označiti u kojoj mjeri se primjenjuju, ovim ili onim zakonodavnim aktom o pomenutoj odredbi.

Član 42. - Rezerve

1. Prilikom potpisivanja, ratifikacije ili pristupanja, svaka država može staviti rezerve na članove Konvencije sem članova 1, 3, 4, 16 (1), 33, 36 do 46 zaključno.

2. Svaka država ugovornica koja je stavila rezervu shodno paragrafu 1 ovoga člana može u svako doba povući tu rezervu obavještenjem o tome upućenim Generalnom Sekretaru Ujedinjenih naroda.

Član 43. - Stupanje na snagu

1. Ova Konvencija stupa na snagu devedesetog dana poslije dana deponiranja šestoga instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju. 2. Za svaku državu koja bude ratifikovala Konvenciju ili joj bude pristupila poslije deponiranja šestog instrumenta o ratifikaciji ili pristupanju, ona će stupiti na snagu devedesetog dana poslije deponiranja instrumenta te države o ratifikaciji ili pristupanju.

Član 44. - Otkazivanje

1. Svaka država ugovornica može otkazati ovu konvenciju u svako doba notifikacijom upućenom Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda.

2. Otkaz će postati pravosnažan za tu državu ugovornicu godinu dana od dana kada Generalni sekretar Ujedinjenih naroda primi taj otkaz.

3. Svaka država koja je dala izjavu ili notifikaciju shodno članu 40. može naknadno obavijestiti Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda da će konvencija prestati da se primjenjuje na teritoriju naznačenoj u obavještenju. Konvencija će tada prestati da se primjenjuje na tu teritoriju godinu dana od dana kada Generalni sekretar primi to obavještenje.

Član 45. - Revizija

1. Svaka država ugovornica može u svako doba tražiti reviziju ove konvencije putem obavještenja upućenog Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda.

2. Generalna skupština Ujedinjenih naroda preporučit će mjere koje treba preduzeti, ako je potrebno, u vezi sa tim zahtjevom.

Član 46. - Notifikacije Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda

Generalni sekretar Ujedinjenih naroda notificirat će svim državama članicama Ujedinjenih naroda i državama nečlanicama o kojima je riječ u članu 39:

- (a) izjave i obavještenja o kojima je riječ u odjeljku B člana 1;
- (b) potpise, ratifikacije i pristupanja o kojima je riječ u članu 39;
- (c) izjave i notifikacije o kojima je riječ u članu 40;
- (d) rezerve i povlačenja o kojima je riječ u članu 42;
- (e) datum kad će ova Konvencija stupiti na snagu u primjeru člana 43;
- (f) otkaze i obavještenja predviđene u članu 44;
- (g) zahtjeve za reviziju o kojima je riječ u članu 45.

U potvrdu čega su oponumocenicima, propisno ovlaštenima, potpisali ovu konvenciju u ime svojih vlada.

Sačinjeno u Ženevi, 28. jula hiljadu devetstotina pedeset i prve godine, u jednom jedinom primjerku, čiji su engleski i francuski tekst podjednako vjerodostojni i koji će biti deponiran u arhivi Ujedinjenih naroda, a čije će ovjerene kopije biti dostavljene svim državama članicama Ujedinjenih naroda i državama nečlanicama o kojima je riječ u članu 39.

3. PROTOKOL O STATUSU IZBJEGLICA

Ovaj protokol je odobren Rezolucijom 1186 (XLI) Ekonomskog i socijalnog savjeta od 18. novembra 1966 i odobren Rezolucijom 2198 (XXI) generalne skupštine od 16. decembra 1966. U istoj rezoluciji Generalna skupština je zatražila od Generalnog sekretara da tekst Protokola prenese državama koje se spominju u članu V. ovog protokola, kako bi im se omogućilo pristupanje Protokolu

STUPANJE NA SNAGU: 4. oktobar 1967, u skladu sa članom VIII.

Države potpisnice ovog protokola,

S obzirom da Konvencija o statusu izbjeglica sačinjena 28. jula 1951. godine u Ženevi (u daljem tekstu Konvencija) obuhvata samo ona lica koja su postala izbjeglice uslijed događaja koji su se desili prije 1. januara 1951. godine,

S obzirom da je od vremena usvajanja Konvencije dolazilo do situacija u kojima su nastale nove izbjeglice i da takve izbjeglice stoga ne mogu da budu obuhvaćene Konvencijom,

S obzirom da je poželjno da sve izbjeglice uživaju jednak status obuhvaćen definicijom Konvencije, bez obzira na pomenuti rok od 1. januara 1951. godine.

Složile su se o sljedećem:

Član I. - Opće odredbe

1. Države potpisnice ovog protokola primjenjivati će članove 2. do 34. zaključno Konvencije na izbjeglice kako je to u daljem tekstu definirano.

2. U ovom Protokolu izraz "izbjeglica", izuzev u primjeni stava 3. ovog člana, označavati će svako lice definirano članom 1. Konvencije uz izostavljanje riječi "uslijed događaja koji su se desili prije 1. januara 1951. godine i..." i riječi: "... kao posljedica ovakvih događaja" u članu 1. A (2).

3. Države potpisnice primjenjivati će ovaj protokol bez ikakvih geografskih ograničenja, osim što će se postojeće izjave date od strane država koje su već potpisnice Konvencije u skladu sa članom 1. B (1) (a) Konvencije, ako nisu proširene na osnovu njenog člana 1. B (2), primijenjivati također i na osnovu ovog protokola.

Član II. - Saradnja nacionalnih vlasti sa Ujedinjenim narodima

1. Države potpisnice ovog protokola obavezuju se da će saradivati sa Uredom Visokog komesara za izbjeglice Ujedinjenih naroda, ili sa bilo kojom drugom agencijom koja bi ga naslijedila, u obavljanju njegovih funkcija, a naročito tako što će mu pomoći da obavlja svoju dužnost u vršenju nadzora nad primjenom odredaba ovog protokola.

2. Radi omogućavanja Uredu Visokog komesara, ili bilo kojoj drugoj agenciji Ujedinjenih naroda koja bi ga naslijedila, da podnosi izvještaje nadležnim organima Ujedinjenih naroda države potpisnice ovoga protokola obavezuju se da će im pružiti, u odgovarajućoj formi, potrebne informacije i statističke podatke o:

(a) uvjetima pod kojima žive izbjeglice;

(b) provođenju u život ovog protokola;

(c) zakonima, propisima i uredbama o izbjeglicama koji jesu ili koji mogu stupiti na snagu.

Član III. - Pružanje informacija o nacionalnom zakonodavstvu

Države potpisnice ovog protokola dostavljat će Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda tekstove zakona i propisa koje donose radi osiguravanja primjene ovog protokola.

Član IV. - Rješavanje sporova

Svaki spor između država potpisnica ovog protokola koji se odnosi na njegovo tumačenje ili primjenu, a koji ne bi mogao da se riješi na drugi način, podnjet će se Međunarodnom sudu pravde na zahtjev bilo koje strane u sporu.

Član V. - Pristupanje Protokolu

Ovaj protokol otvara se za pristupanje u ime svih država članica Konvencije i svake druge države članice Ujedinjenih naroda ili članice bilo koje specijalizirane agencije ili one kojoj bude upućen poziv od strane Generalne skupštine Ujedinjenih naroda da mu pristupi. Pristupanje će se izvršiti deponiranjem instrumenata o pristupanju kod Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

Član VI. - Klauzula o federacijama

U slučajevima kada je riječ o federalnoj ili složenoj državi, primjenit će se sljedeće odredbe:

(a) u pogledu onih članova Konvencije koji se primjenjuju u skladu sa članom I. stav 1. ovog protokola, a potpadaju pod zakonodavnu jurisdikciju federalne zakonodavne vlasti, obaveze federalne vlade će u tom obimu biti iste kao i država potpisnica koje nisu federativne;

(b) u pogledu onih članova Konvencije koji se primjenjuju u skladu sa članom I. stav 1. ovog protokola, a potpadaju pod zakonodavnu jurisdikciju država, pokrajina ili kantona u sastavu federacije, koji po ustavnom sistemu federacije nisu obavezni da preduzimaju zakonodavnu akciju, federalna vlada će uz odgovarajuću pozitivnu preporuku, najhitnije obavijestiti nadležne vlasti država, provincija ili kantona o navedenim članovima;

(c) federalna država potpisnica ovog protokola, na zahtjev bilo koje države potpisnice upućenog preko Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda, dostavit će izvještaj o zakonodavstvu i praksi federacije i njenih sastavnih dijelova u vezi sa bilo kojom pojedinom odredbom Konvencije koja se primjenjuje u skladu sa članom I. stav 1. ovog protokola navodeći do koje je mjere ova odredba sprovedena u život zakonodavnom ili drugom akcijom.

Član VII. - Rezerve i izjave

1. Prilikom pristupanja, svaka država ima pravo da stavi rezerve na član IV. ovog protokola i na primjenu, u skladu sa članom I. ovog protokola, bilo koje odredbe Konvencije osim onih koje su sadržane u članovima 1, 3, 4, 16 (1) i 33, pod uslovom da se kad je riječ o državi potpisnicima Konvencije, rezerve stavljene na osnovu ovog člana ne prošire na izbjeglice na koje se Konvencije primjenjuje.

2. Rezerve stavljene od strane države potpisnice Konvencije na osnovu člana 42. primjenjuju se, ako ne budu povučene, na njihove obaveze koje proističu iz ovog Protokola.

3. Svaka država koja stavlja rezervu u skladu sa stavom 1. ovog člana može istu u svako doba povući, s tim što će u tom smislu obavijestiti. Smatrat će se da se izjave, date na osnovu člana 40, stavova 1. i 2. Konvencije države članice koja pristupa ovom protokolu da se primjenjuju na ovaj protokol, ukoliko nakon pristupanja notifikacija o suprotnom od strane države članice koja je u pitanju upućena Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda. Smatra se da se odredbe člana 40. stavova 2. i 3. i člana 44, stav 3. Konvencije primjenjuju na ovaj Protokol po principu *mutatis mutandis*.

Član VIII. - Stupanje na snagu

1. Ovaj protokol stupa na snagu na dan deponiranja šestog instrumenta o pristupanju.

2. Protokol stupa na snagu za svaku državu koja mu bude pristupila poslije deponiranja šestog instrumenta o pristupanju Protokolu, na dan deponiranja instrumenta o pristupanju od stane te države.

Član IX. - Otkazivanje

1. Svaka država potpisnica može da otkáže ovaj protokol u svako doba putem saopćenja koje se upućuje Generalnom sekretaru Ujedinjenih naroda.

2. Ovakvo otkazivanje stupa na snagu za državu potpisnicu koja ga je podnijela godinu dana od datuma kada je otkazivanje primljeno od strane Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda.

Član X. - Notifikacije Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda

Generalni sekretar Ujedinjenih naroda, obaviještavat će države pomenute u članu V. o stupanju na snagu, pristupanjima, rezervama i povlačenju rezervi i otkazivanjima ovog protokola i o izjavama i saopćenjima koje se na isti odnose.

Član XI. - Deponiranje u arhivi Sekretarijata Ujedinjenih naroda

Primjerak ovog protokola, čiji su engleski, francuski, kineski, ruski i španski i tekstovi podjednako vjerodostojni, potpisan od strane predsjednika Generalne skupštine i Generalnog sekretara Ujedinjenih naroda, deponuju se u arhivi Sekretarijata Ujedinjenih naroda. Generalni sekretar će dostaviti ovjerene primjerke istog svim državama članicama Ujedinjenih naroda i drugim državama navedenim u gornjem članu V.